

Krásný den milí osmáci 😊,

moc chválím všechny, kteří splnili testík z minulé hodiny. Výsledky jsou poměrně dobré 😊. Pokud jsi z jakéhokoliv důvodu testík ještě nezkusil, tak to co nejdříve naprav:

<https://forms.gle/k895dXzBd8MkCvpf6>

Do konce června budeme „cestovat“ pouze po našem kraji. Dnes budeme pracovat s učebnicí a koukneme na jedno krátké video. Pro ty, co mají rádi (česká) auta, tak ve spodní části této strany je bonus v podobě dvou videí z Kopřivnice.

Pokud ještě nemáš napsaný nadpis z minulé hodiny, tak to naprav a napiš si: **Moravskoslezský kraj**

Vezmi si učebnici a pročti si strany 103 až 105 a odpověz písemně na otázky:

(pokud nemáš učebnici, tak na dalších stranách tohoto dokumentu je učebnice nafocená)

1. Jak se jmenují pozůstatky po pevninském ledovci, který zasahoval až na Moravu?
2. Která pohoří leží v Moravskoslezském kraji (dále jen MS kraj)?
3. Která řeka odvodňuje MS kraj? Jak se jmenují její přítoky?
4. Která tři CHKO jsou na území MS kraje vyhlášeny?

Následující video může posloužit i jako námět na výlet. Koukni na něj a napiš si dvě nové informace, které jsi nevěděl.

<https://www.televizeznam.cz/video/vyletak/velka-cantoryje-tajemna-chlouba-moravskoslezskych-beskyd-63952586>

Následující videa jsou nepovinná! Pokud máš rád/a auta, tak určitě navštiv muzeum v Kopřivnici. Jako malá ochutnávka mohou posloužit tato videa.

Záznam z prohlídky muzea: https://www.youtube.com/watch?v=4m7Q_TTw00Y

Polygon Kopřivnice (zkušební areál): <https://www.youtube.com/watch?v=8FwwWtXnXL4>

To je pro dnešek vše.

Pěkný den 😊.

M. K.

• Ostravská pánev a Moravská brána jsou sníženiny mezi vysokými pohořími, která ze severu zastavila postup pevninského ledovce.
ledovec EN: glacier, DE: der Gletscher, FR: glacier (m)

Moravskoslezský kraj

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Na pomezí Moravy a Slezska

Příroda Moravskoslezského kraje

V dobách ledových se z polárních oblastí šířil mohutný pevninský ledovec. Pokryl celou severní Evropu, Polsko a dvakrát doputoval až do Moravské brány, která je nejjihnějším místem, kam ledovec v Evropě dosáhl. Když ustoupil zpět, zanechal tu po sobě památky zvané bludné balvany, které na Moravu doputovaly až ze Skandinávie. Tyto připomínky doby ledové jsou převážně z červené severské žuly a můžete je vidět třeba na Černé louce v Ostravě, v opavských Křížkovského sadech nebo v parku v centru Velké Kraše na Jesenicku.

Povrch

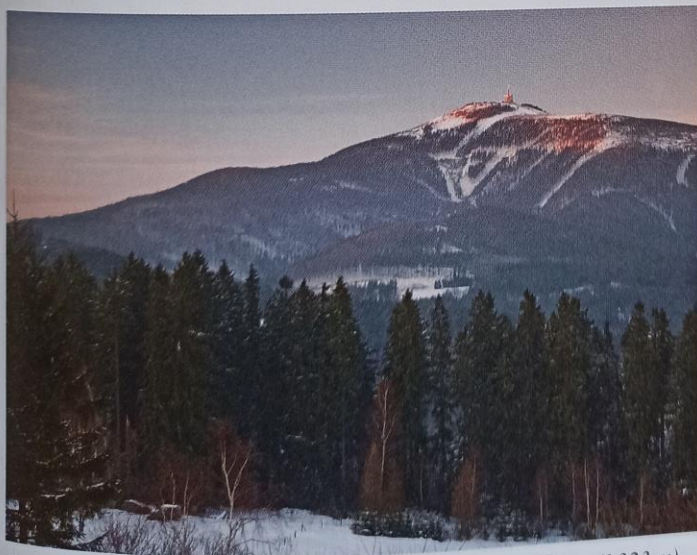
Západ Moravskoslezského kraje tvoří **Hrubý a Nízký Jeseník** (Krkonosko-jesenická soustava), střed vyplňují **Moravská brána** a **Ostravská pánev** (Vněkarpatské sníženiny). **Opavská pahorkatina** je částí Středoevropské nížiny. V Ostravské pánvi leží pod mladými nánosy naše největší ložiska černého uhlí. Velké plochy krajiny přeměnili lidé navážkami a výsypkami z těžební činnosti.

Hrubý Jeseník na západě kraje plynule přechází v plochý Nízký Jeseník tvořený měkkými horninami. Téměř na všech stranách je omezen výraznými zlomovými svahy. Nad jeho mírně zvlněný povrch se zvedají kužely vyhaslých mladých sopek (Velký a Malý Roudný, Uhlířský vrch aj.). Moravská brána vznikla poklesem při vrásnění Karpat. **Moravskoslezské Beskydy** jsou mohutné pohoří rozbrázděné hlubokými údolími prudkých říček. Jsou nejvyšším karpatským pohořím na našem území (Lysá hora 1 323 m).

rozloha	5 427 km ²
podíl v rámci celé ČR	6,9 %
počet obyvatel	1 227 000
podíl v rámci celé ČR	11,7 %
hustota zalidnění	226 obyv./km ²
krajské město	Ostrava
urbanizace	84,8 %
počet obcí	300
nezaměstnanost	10,0 %

Obr. 188. Nejvyšší vrchol Hrubého Jeseníku Praděd (1 491 m)

Obr. 187. Nejvyšší vrchol Moravskoslezských Beskyd Lysá hora (1 323 m)

• Zopakujte charakteristiku krajiny Hrubého Jeseníku.
 • Název Lysá hora svědčí o tom, že její vrchol sahá nad hranici lesa.

- Zdrojem znečištění jsou průmyslové podniky Ostravska a přilehlé části Polska (Horní Slezsko).
- Důlní činnost na Ostravsku výrazně znečišťuje podzemní i povrchové vody.

Moravskoslezský kraj

Podnebí

Moravskoslezský kraj leží na přechodu přímořského a vnitrozemského podnebí. Ostravská pánev je otevřena k severu, proto do ní snadno pronikají **chladné větry z Polska**. Hornatiny mají chladné a vlhké podnebí. Čisté prostředí a pronikání studeného vlhkého arktického vzduchu ze severu umožnilo zřízení klimatických lázní v Karlově Studánce. Vněkarpatské sníženiny jsou ve **srážkovém stínu** Hrubého a Nízkého Jeseníku, zatímco západní část Moravskoslezských Beskyd je stranou **návětrnou**. S pravidelně velkým ročním srážkovým úhrnem patří k nejdeštivějším oblastem Česka. Problémem Ostravské pánve je znečištění ovzduší průmyslovými zplodinami.

Vodstvo

Krajem prochází hlavní evropské rozvodí. Území odvodňuje **Odra** a její přítoky, z nichž největším je **Opava**. Všechny se do Odry vlévají v Ostravské pánvi. Protože říční voda musí zásobovat velkou průmyslovou oblast, bylo zde vybudováno několik přehradních nádrží (Slezská Harta, Žermanická, Těrlická). Jako nádrže pitné vody slouží přehrady Šance, Morávka a Kružberk. V Moravské bráně je **mnoho rybníků**, které jsou spolu s údolní nivou Odry chráněny jako cenná přírodní území v CHKO Poodří. V Ostravské pánvi vznikly některé vodní plochy na povrchu poddolovaného území.

Odra pramení severovýchodně od Olomouce, protéká Nízkým Jeseníkem, Moravskou bránou, Ostravou a Ostravskou pánví. Odvodňuje celou českou část Slezska, splavná je až v Polsku.

Krajiny

Na území Moravskoslezského kraje se nacházejí čisté horské krajiny Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd i znečištěné kulturní krajiny Ostravské pánve.

- Do Moravskoslezského kraje zasahují **horské krajiny Hrubého Jeseníku**. Mají čisté ovzduší a dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v létě i zimě.

Obr. 189. Vápencová jeskyně Šipka u Štramberka je cenným archeologickým nalezištěm. Kromě mnoha kamenných nástrojů v ní byla objevena čelist neandertálského dítěte stará asi 40 000 let, jediný přímý pozůstatek člověka neandertálského na českém území.

Moravskoslezský kraj

- **Kulturní krajiny Ostravské pánve** mají na mírně zvlněném povrchu úrodné půdy. Kvůli těžebním a průmyslovým činnostem je však jejich zemědělské využití omezené. V Ostravské pánvi jsou znečištěny všechny složky krajiny. Největší problémy způsobuje zamoření (kontaminace) půdy, povrchových i podzemních vod, poddolování povrchu, getiky, hutnictví a těžby uhlí se stejně jako odpad z domácností ukládá na skládkách. Ostravská pánev je hustě zalidněna, ve čtyřech největších městech (Ostrava, Havířov, Karviná a Frýdek-Místek) žije téměř půl milionu obyvatel.
- **Krajiny pahorkatin Nížkého Jeseníku, podhůří Moravskoslezských Beskyd a roviny Moravské brány** mají méně úrodné půdy než Ostravská pánev, jsou však zemědělstvy využívanější. Moravskou bránu lidská činnost přetváří již po mnoho století. Vedle mořem. V současnosti tímto územím vedou důležité železniční tratě a dálnice, má hustou síť sídel a jsou zde dobré podmínky pro zemědělství.
- **V horských krajinách Moravskoslezských Beskyd** převládají husté jehličnaté lesy. V nejvyšších částech se střídají lesy, klečové porosty a horské louky. Pro toto pohoří je charakteristické rozptýlené osídlení a velké množství pastvin. Beskydy jsou rekreačním zázemím obyvatel Ostravska.

Na území kraje byly vyhlášeny tři CHKO – Jeseníky, Beskydy a Poodří.

Významnými znečišťovateli ovzduší na Ostravsku jsou hutě, které tak výraznou měrou přispívají k devastaci krajiny. Příkladem mohou být Třinecké železárny, které narušují lesy v nedalekých Moravskoslezských Beskydech.

◀ Obr. 190. Typická stavění v Moravskoslezských Beskydech

Obr. 191. Krajina Oderských vrchů je pro Česko poměrně neobvyklá – nad zalesněná úbočí vystupují rozlehlé ploché náhorní pláně (Kamenka u Vítkova, 560 m n. m.).

Zapamatujte si...

Hrubý Jeseník na západě kraje plynule přechází v plochý Nížký Jeseník. ● Moravskoslezský kraj odvodňuje Odra a její přítoky, které se do ní vlévají v Ostravské pánvi. ● Do Ostravské pánve pronikají chladné větry ze severu. ● V Ostravské pánvi jsou znečištěny všechny složky krajiny. ● Pro Moravskoslezské Beskydy je charakteristické rozptýlené osídlení a velké množství pastvin.

Otázky a úkoly...

- (1) Jak přírodní složky krajiny ovlivnily orientaci průmyslu na Ostravsku?
- (2) Porovnejte říční síť Odry v Ostravské pánvi a Berounky v Plzeňské pánvi.
- (3) K jakým účelům slouží v kraji vodní nádrže?
- (4) Jak se těžební a průmyslová činnost Ostravska projevuje na krajinách Ostravské pánve a okolních oblastí?